

TRASPASSANT LES PARETS DEL TEATRE I DE L'OBLIT

Anna Brasó i Rius

El diable compartit, de Fabrice Melquiot. Traducció: Jaume Melendres. Direcció: Roberto Remei. Ajudant de direcció: Cristina Oliva. Escenografia: Max Glaenzel i Estel Cristià. Il·luminació: Toni Rueda. Vestuari: Meritxell Muñoz. Espai sonor: Jordi Collet. Caracterització: Gemma Planchadell. Intèrprets: Albert Triola, Laia Martí, Oriol Guinart, Joan Vallès, Àngela Jové, Víctor Àlvarez. Tècnics de l'espectacle: Albert Manzano i Israel Quintero. Teatre Tantarantana, del 31 de març a l'1 de maig de 2005.

El teatre Tantarantana segueix oferint al carrer de les Flors, on es va instal·lar el 1996, un espai per als autors contemporanis que no tenen gaire espai a la cartellera del nostre país. Aquest cop acull *El diable compartit*, text que Fabrice Melquiot va escriure a Bòsnia, on va anar quan ja feia cinc anys que s'havien signat els acords de Dayton. És allà on, amb converses amb diverses persones, va anar trobant els materials necessaris per crear l'obra. Entre aquestes persones, hi destaquen Lorko i Elma, que formaven un matrimoni interreligiós que després de la guerra abandonen. Melquiot afirma que no escriu obres de guerra. Amb produccions com aquesta demostra que el que li interessa no són sinó les persones, l'impacte de la guerra en les vides quotidianes, allò que fa que un àngel perdi les ales i guanyi cua. Aquest binomi de bons i dolents, que molts cops ens serveix de protecció contra la impossibilitat d'entendre la realitat que ens envolta, és el que l'escriptor francès vol trencar; pretén «traspassar les xifres, traspassar les parets, traspassar el teatre mateix per anar als territoris de l'íntim, interrogar les nostres responsabilitats d'home». Fabrice Melquiot, autor d'obres com *Kids*, *L'Inattendu*, *Les Petits mélancoliques* i *Le Jardin de Beamon*, hi aconsegueix tots els seus propòsits.

Lorko, desertor que viu en el seu exili com la llüissor dels altres països es va fent progressivament opaca i sorda i inacabable, és el fill gran d'una família formada majoritàriament per serbis que il·lustra la gran gamma de reaccions que pot tenir la gent davant la guerra: el seu pare, Vid, s'aferra al passat, que intenta perpetuar; Sladjana, la seva mare, es refugia en la quotidianitat intentant mantenir fora de casa la guerra; el seu germà petit, Jovan, passa de ser l'expressió pulcra de la innocència a esdevenir la cara cada cop més obscura del diable; Alexandre, l'amic més proper de Lorko, que viu a la casa des de la mort dels seus familiars, tot i tornar cada cop més mutilat de la guerra que l'ha deixat cec, no deixa de somiar en la glòria dels herois de combat; i, finalment, Elma, la seva dona, que esdevé un contrapunt dels altres personatges, no només pel fet de ser musulmana, sinó també per la seva fortalesa i resistència sense obviar la realitat.

El diable compartit, de Fabrice Melquiot, al teatre Tantarantana.

Una olor de sofre sorprèn l'espectador tan bon punt entra a la sala i el condueix on el present i el passat es fondran, així com els altres països i el propi, el camp de combat amb el llit dels malsons, la realitat amb els somnis i els records, on els mateixos personatges esdevenen uns altres, un espai on els moments de màxima joia són devorats pel terror. Ja ho té això la guerra, ho trastorna tot. L'olor també acomiada l'espectador; potser perquè l'infern, al capdavant, continua enllà del teatre.

La mateixa estructura de la representació suggereix un tracte poc convencional pel que fa a les lleis del teatre: un pròleg de trenta minuts, un descans de deu i una segona part d'una hora i mitja.

L'escenografia la formen tres elements cabdals: un llit —camp de batalla en realitat i els somnis—, una taula —símbol de la quotidianitat cada cop més deteriorada— i una estructura de fusta en forma de triangle rectangle i multifuncional —és tant cel·la, com teulada i cotxe, línia divisòria entre l'exiliat i la resta de la família, així com, a través dels forats, en permet les trobades—.

Que tant el director com els actors i la resta de persones que s'encarreguen de dur a terme aquesta obra creuen en el que s'està fent és innegable, no només pel detallisme essencial i les interpretacions que doten de verisme aquesta realitat que mostren i que podria semblar inversemblant i ridícula si no s'interpretés des d'aquesta fe, sentiment i qualitat; sinó també per l'acu-

rada selecció de músiques que s'adeqüen a cada moment i aconseguen crear, a més, un ritme del tot frenètic quan el desconcert arriba als punts més culminants i una atmosfera tràgicament alegre.

No puc deixar de dir que trobo idònia la posada en escena d'una obra com aquesta en un temps com el nostre, en què la guerra encara és considerada com el negoci de més rendiment, quan les misèries de les persones que «ploren en un idioma que no entenem» no ens importen, i obviem la nostra responsabilitat en guerres que indirectament causen o empitjoren —ja sigui pel consum de cocaïna, que afecta més que negativament la gestió del conflicte a Colòmbia, o amb els nostres mòbils de cada dia que constantment renovem i que necessiten *koltan* per funcionar, un mineral molt ric i molt escàs, motor també de guerra—. Com va dir algun dia algú «cor que no hi sent, ulls que no hi veuen».